

Kirje

9.1.2023

VN/34384/2022
VN/34384/2022-OKM-1

Kirje kunnille sekä opetuksen, koulutuksen ja vapaan sivistystyön järjestäjille

Valmistautuminen Ukrainasta paenneiden kotikuntaoikeuteen ja kasvatus- ja koulutuspalveluiden järjestämiseen

Kun tilapäistä suojelua saava henkilö on oleskellut Suomessa vähintään vuoden ajan ja hänen oleskelulupaansa on jatkettu, hän voi hakea Digi- ja väestötietovirastolta kotikuntaa. Henkilö voi itse valita uuden kotikunnan, mikä voi vaikuttaa kunnissa palvelujen tarpeeseen kunnissa. Digi- ja väestötietovirasto tulee tarkentamaan hakemista koskevaa ohjeistusta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö haluaa tällä kirjeellä muistuttaa kuntia ja koulutuksen järjestäjiä siitä, että Ukrainasta paenneiden osalta oikeus kotikuntaan vaikuttaa myös OKM:n hallinnonalan lainsäädännön soveltamiseen. Kotikunnan myötä sovellettavaksi tulevat esimerkiksi oppivelvollisuutta koskevat säädökset.

Kotikunnan myötä kuntien vastuu tilapäistä suojelua saavien henkilöiden palveluiden järjestämisestä kasvaa. Tieto saatavilla olevista palveluista on tärkeää sujuvan arjen kannalta.

Kotikunnan saamiseksi vaadittava vuoden oleskelu voi täytyä Suomeen saapuneilla henkilöillä eri aikaan. Tällöin kunnassa ja samassa perheessäkin on yhtä aikaa sekä kotikunnan omaavia että kotikunnattomia tilapäistä suojelua saavia lapsia ja nuoria.

Opetushallitus tuottaa ukrainankielistä viestintäaineistoa, jota kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjät voivat hyödyntää omassa viestinnässään. Opetushallitus valmistelee viestintää myös suoraan ukrainalaisille, jotta he tietävät, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia kotikunnan saaminen heille tuo.

Varhaiskasvatus

Keväästä 2023 alkaen varhaiskasvatuksen tilojen ja henkilöstön tarve kunnassa voi kasvaa, kun ensimmäiset Ukrainaista paenneet hakevat kotikuntaa. Myös neuvonta- ja tulkkipalveluita tarvitaan enemmän. Kotikunnalla on varhaiskasvatuslain (540/2018) 6 §:n nojalla velvollisuus järjestää lapselle varhaiskasvatusta ja lapsella on varhaiskasvatuslain 12 §:n nojalla subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen hänen saatuaan kotikunnan.

Edellä mainitun lisäksi kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lain 6 §:n 2 momentin sekä 6 §:n 3 momentin nojalla myös kotikunnattomalle lapselle laissa mainituissa tilanteissa. Vaikka tilapäisen suojelun piirissä olevalla lapsella ei vielä olisi kotikuntaa Suomessa, kuntia kannustetaan jatkossakin varhaiskasvatuksen tarjoamiseen myös heille huomioiden lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja huoltajien työllistymisen.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 29
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Kunnan on järjestettävä neuvontaa ja ohjausta varhaiskasvatuspalveluista ja niihin hakemisesta. Kunnan on tehtävä päätös varhaiskasvatuksen järjestämisestä tai sen epäämisestä. Varhaiskasvatus järjestetään kaikissa tilanteissa varhaiskasvatuslain mukaisesti.

Esi- ja perusopetus

Suomessa vakinaisesti asuvat alle 18-vuotiaat ovat oppivelvollisia. Kotikunnan myötä lapselle ja nuorelle tulee oppivelvollisuus. Oppivelvollisuutta voi suorittaa oppivelvollisuuslain mahdollistamilla ja Suomen koulutusjärjestelmän edellyttämällä tavoilla. Oppivelvollisen etäopiskelu Ukrainaan on mahdollista vain omalla ajalla.

Kunnan on huolehdittava, että esi- ja perusopetusikäiset tavoitetaan kasvatuksen ja opetuksen pariin. Tämä edellyttää huoltajille ja perheille kohdennettua viestintää esimerkiksi esiopetukseen hakeemisesta ja kouluun ilmoittautumisesta sekä yhteistyötä muun muassa maahanmuuttopalveluista vastaavan tahon, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjien kanssa. Opetus järjestetään perusopetuslain ja opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti.

Kunnan on hyvä suunnitella, millä tavalla ukrainalaisten oppilaiden huoltajat tavoitetaan ja millä tavalla kunnassa saatavista koulutuspalveluista ja oppivelvollisuudesta kohderyhmälle informoidaan. Huoltajia tulee informoida myös oppivelvollisuuslain mukaisista huoltajia koskevista velvoitteista.

Kotikunnattomilla tilapäistä suojelua saavilla ja kunnassa asuvilla lapsilla on oikeus osallistua esi- ja perusopetukseen sekä esi- ja perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Koulu ja koulu yhteisö tukevat lapsen hyvinvointia ja turvallisen arjen rakentumista.

Esi- ja perusopetus sekä niihin valmistava opetus järjestetään kaikissa tilanteissa perusopetuslain (628/1998) mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen rahoitus

Kunta saa kotikuntamerkinän omaavien lasten kasvatus- ja koulutuspalvelujen järjestämiseen kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Maksatus tapahtuu jälkikäteen. Peruspalveluiden valtionosuus perustuu kunnan asukasmäärään, jota valtiovarainministeriö vuosittain tarkastelee vuoden lopun tilanteessa 31.12. Vuoden 2023 aikana kotikunnan saaneet varhaiskasvatusikäiset lapset tulevat siten peruspalveluiden valtionosuuden maksatuksen piiriin 1.1.2025 alkaen. Esi- ja perusopetusikäisten osalta valtio maksaa kotikuntakorvauksen myös kotikunnattomista oppilaista, mutta kotikunnan saatuaan hekin tulevat edellä kuvatulla tavalla asukasperusteisen valtionosuuden piiriin.

Valmistavan opetuksen järjestäminen rahoitetaan kunnille täysimääräisesti ja takautuvasti perustuen valmistavan opetuksen läsnäolokuukausiin.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sekä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuu oppivelvollisista

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjillä sekä muilla oppivelvollisuuskoulutusta järjestävillä sekä viimesijassa asuinkunnalla on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Näin voidaan varmistaa, että opiskelijaa voidaan tukea ja ohjata riittävästi koko opiskelun ajan.

Oppivelvollisuuslain 11 §:n nojalla velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisen hakeutumista perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen on perusopetuksen järjestäjällä. Samankaltainen ohjaus- ja valvontavastuu on koulutuksen järjestäjällä silloin, kun oppivelvollinen opiskelee tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa tai kansanopistojen oppivelvollisille tarkoitetussa koulutuksessa. Kun opiskelija aloittaa toisen asteen koulutuksessa, vastuu opiskelijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy oppivelvollisuuslain 12 §:n mukaisesti tälle, esimerkiksi lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen järjestäjälle.

Oppivelvollisuuslain 14 §:n mukaan oppivelvollisen asuinkunnan tulee ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, ellei ohjausta ja valvontaa ole säädetty muun toimijan tehtäväksi. Jos kunnan alueelle muuttaa ulkomailta oppivelvollisuusikäinen nuori, on asuinkunnan tehtävänä varmistaa, että oppivelvollisuusikäinen nuori hakeutuu koulutukseen ja aloittaa oppivelvollisuutensa suorittamisen.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän sekä asuinkunnan ohjaus- ja valvontavastuusta on tarkempaa tietoa opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla <https://okm.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Lukio, ammatillinen koulutus, TUVA ja muu toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutukseen osallistuminen tukee nuoren hyvinvointia ja turvallisen arjen rakentamista.

Sekä lukiokoulutukseen että ammatilliseen koulutukseen on vapaa hakeutumisosoikeus. Tilapäistä suojelua saavat, kotikunnattomat henkilöt voivat hakea opintoihin samoin edellytyksin kuin Suomen kansalaiset. Tilapäisen suojelun piirissä olevan nuoren opiskeluvaihtoehtona voi hänen tavoitteidensa ja koulutuksen järjestäjän tarjonnan mukaan myös olla tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA).

Jos tilapäistä suojelua saavat oppivelvollisuusikäiset saavat kotikuntalaisissa tarkoitetun kotikunnan, tulevat he oppivelvollisuuden piiriin. Tällöin heihin sovelletaan oppivelvollisuuslakia.

Koulutuksen järjestäjän on hyvä suunnitella, millä tavalla ukrainalaisten opiskelijoiden huoltajat tavoitetaan ja millä tavalla koulutuspalveluista ja oppivelvollisuudesta kohderyhmälle informoidaan. Huoltajia tulee informoida myös oppivelvollisuuslain mukaisista huoltajia koskevista velvoitteista.

Oppivelvollisen velvollisuus hakeutua perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen

Oppivelvollisen on hakeuduttava ennen perusopetuksen viimeisen vuosiluokan päättymistä ammatilliseen koulutukseen (ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto), lukiokoulutukseen, tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen (TUVA) tai muuhun oppivelvollisuuden piiriin kuuluvaan koulutukseen, kuten kansanopistojen oppivelvollisille suunnattuihin koulutuksiin tai vieraskieliseen koulutukseen.

Oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän, mutta jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, ohjataan hakeutumaan aikuisten perusopetukseen, TUVA-koulutukseen tai kansanopistoissa järjestettävään koulutukseen, jossa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen opetussuunnitelmasuosituksista.

Hakeutuminen perusopetuksen jälkeisiin koulutuksiin tapahtuu valtakunnallisten hakumenettelyjen kautta tai muulla menettelyllä, esim. hakemalla suoraan oppilaitokseen jatkuvan haun kautta. Perusopetuksen päättävä nuori hakee ensisijaisesti yhteishaussa, joka toteutetaan vuosittain helmi-maaliskuussa.

Kuntien ja opetuksen ja koulutuksen järjestäjien toivotaan pohtivan kohdennettuja toimenpiteitä Ukrainasta paenneiden nuorten opinto-ohjaukseen ja nuorten tavoittamiseen. Hakeutumisvelvollisuudesta on tiedotettava myös huoltajia.

Suomen tai ruotsin kielen opiskelu vapaan sivistystyön oppilaitoksissa

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannustaa kuntia toimimaan siten, että mahdollisuutta järjestää maksutonta suomen tai ruotsin kielen koulutusta vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, eli kansalaisopistoissa, kansanopistoissa, kesäyliopistoissa tai opintokeskuksissa, hyödynnettäisiin nykyistä enemmän. Opiskelijalle voidaan laatia kotoutumissuunnitelma, jolloin koulutukset ovat osallistujille maksuttomia.

Oppilaitoksen ylläpitäjä saa koulutuksesta sadan prosentin valtionosuusrahoituksen, jos koulutus on hyväksytty opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumissuunnitelmia voivat laatia kunnat tai TE-toimistot. Vapaassa sivistystyössä järjestettäviä omaehtoisia kotouttavia kieliopintoja voidaan tukea työttömyysetuudella, jos henkilö on työtön työnhakija ja hänelle on myönnetty kotikunta Suomessa.

Mikäli henkilölle ei ole laadittu kotoutumissuunnitelmaa, vapaan sivistystyön koulutuksena järjestetty suomen tai ruotsin kielen koulutus on lähtökohtaisesti maksullista. Jos henkilölle on myönnetty kotikunta Suomessa, kansalaisopistoilla, kansanopistoilla ja opintokeskuksilla on mahdollisuus käyttää Opetushallituksen myöntämiä opintoseveliavuuksia opiskelijamaksujen alentamiseen tai poistamiseen.

16–18-vuotiaan nuoren mahdollisuudet suomen tai ruotsin kielen vahvistamiseen

Tilapäistä suojelua saava 16–18-vuotias nuori, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, voi vahvistaa suomen/ruotsin kielen osaamista kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen tai opintokes-

kusten järjestämässä kotouttavassa kielikoulutuksessa. Jos hänelle laaditaan kotoutumissuunnitelma, johon koulutus hyväksytään, koulutus on hänelle maksuton ja oppilaitoksen ylläpitäjä saa koulutuksen järjestämisestä sadan prosentin valtionosuuden.

Jos oppivelvollinen nuori on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta häneltä puuttuu riittävä suomen tai ruotsin kielen taito perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi, hän voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla aikuisten perusopetukseen.

Vaihtoehtona on osallistua kansanopiston koulutukseen, jossa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa maahanmuuttajille tarkoitettua koulutuksen opetussuunnitelmasuosituksia.

Oppivelvollinen nuori voi vahvistaa opiskelu-/tutkintokielen taitoja myös TUVA-koulutuksessa. TUVA-koulutuksessa oletetaan opiskelijalla olevan riittävä peruskielitaito, mutta opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa voidaan painottaa erityisesti koulutuksen alussa opiskelukielen taidon kehittämiseen liittyviä opintoja.

Lisätietoa verkossa

Kirje ei ole kattava aineisto sovellettavasta lainsäädännöstä, mutta toivomme siitä olevan apua uuteen tilanteeseen valmistauduttaessa.

Lisätietoja ja vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin on luettavissa opetus- ja kulttuuriministeriön verkkosivuilla osoitteissa:

<https://okm.fi/ukraina>

<https://okm.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Opetushallituksen tukimateriaaleihin voi tutustua osoitteissa:

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/ukrainasta-paenneiden-lasten-varhaiskasvatus-ja-esiopetus>

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/ukrainasta-paenneiden-lasten-ja-nuorten-oppimisen-tukeminen-perusopetuksessa>

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perusopetuksen-oppilashuolto-koulun-hyvinvointityötä-ja-tukee-jokaista-oppilasta>

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/ukrainasta-paenneiden-opiskelumahdollisuudet-ja-opiskelun-tuki-lukiokoulutuksessa>

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/ukrainasta-paenneiden-opiskelumahdollisuudet-ja-opiskelun-tuki-ammattillisessa>

<https://www.oph.fi/fi/usein-kysytyt/mihin-koulutukseen-perusopetusta-vastaavan-koulutuksen-suorittaneita-16-18-vuotiaita>

Opetushallituksen tietopakettit koulutuksesta ja tutkinnoista Ukrainassa:

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/varhaiskasvatus-ukrainassa>

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/perusopetus-ja-lukio-ukrainan-koulujärjestelmassa>

<https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/ammattillinen-koulutus-ukrainassa>

Brev

9.1.2023

VN/34384/2022

VN/34384/2022-OKM-1

Brev till kommunerna och till anordnarna av undervisning, utbildning och fritt bildningsarbete

Förberedelser inför rätt till hemkommun och anordnande av pedagogiska tjänster och utbildningstjänster för flyktingar från Ukraina

När en person som får tillfälligt skydd har vistats i Finland minst ett år och har fått förlängning på sitt uppehållstillstånd kan hen ansöka om hemkommun hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata. Personen får själv välja sin nya hemkommun, vilket kan inverka på servicebehovet i kommunerna. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata kommer att precisera sina anvisningar till ansökan.

Undervisnings- och kulturministeriet vill med detta brev påminna kommunerna och utbildningsanordnarna om att rätten till hemkommun för flyktingar från Ukraina också inverkar på tillämpningen av lagstiftningen på ministeriets förvaltningsområde. Registrering av hemkommun leder till exempel till tillämpning av bestämmelserna om läroplikt.

Kommunernas ansvar för anordnande av service för personer som får tillfälligt skydd ökar i och med att hemkommun erhållits. Information om vilka tjänster som står dem till buds är viktigt för att vardagen ska löpa smidigt.

Det är möjligt att olika personer uppfyller kriteriet på ett år i Finland vid olika tidpunkter. Därmed kan det i en kommun och även i en familj samtidigt finnas barn och unga med tillfälligt skydd som har en hemkommun och barn och unga som saknar hemkommun.

Utbildningsstyrelsen tar fram informationsmaterial på ukrainska, som anordnarna av pedagogiska tjänster och utbildning kan använda i sin egna kommunikation. Utbildningsstyrelsen utarbetar också information direkt till ukrainarna för att göra dem förtroagna med de rättigheter och skyldigheter som r erhållande av hemkommun innebär.

Småbarnspedagogik

Från och med våren 2023 är det möjligt att behovet av lokaler och personal inom småbarnspedagogiken ökar när de första flyktingarna från Ukraina ansöker om hemkommun. Det ökar också behovet av fler rådgivnings- och tolktjänster. Enligt 6 § i lagen om småbarnspedagogik (540/2018) ska kommunen ordna småbarnspedagogik för barn och med stöd av 12 § har ett barn subjektiv rätt till småbarnspedagogik när det har fått en hemkommun.

Utöver det ovan nämnda ska kommunen med stöd av 6 § 2 mom. och 3 mom. i lagen om småbarnspedagogik ordna småbarnspedagogik även för barn som saknar hemkommun under de omständigheter som avses i bestämmelserna. Även om ett barn som får tillfälligt skydd saknar hemkommun i Finland uppmuntras kommunerna att även framöver tillhandahålla småbarnspedagogik till dessa barn med tanke på dels barnets rätt till småbarnspedagogik, dels vårdnadshavarnas möjligheter att hitta sysselsättning.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Undervisnings- och kulturministeriet

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PB 29
00023 Statsrådet

Sjötullsgatan 10
Helsingfors

0295 16001
+358 295 16001

09 135 9335
+358 9 135 9335

kirjaamo.okm@gov.fi

Kommunen ska ordna rådgivning och handledning om tjänsterna inom småbarnspedagogiken och om ansökan till dem. Kommunen ska fatta beslut om att bevilja eller neka tillgång till småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken ska under alla omständigheter ordnas i överensstämmelse med lagen om småbarnspedagogik.

Förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Alla under 18-åringar som är permanent bosatta i Finland är läropliktiga. I och med att hemkommun erhållits omfattas barn och unga av läroplikt. Läroplikten kan fullgöras på de sätt som läropliktslagen möjliggör och som utbildningssystemet i Finland förutsätter. Läropliktiga får studera på distans till Ukraina endast på egen tid.

Kommunen ska se till att barn och unga i förskole- och grundskoleåldern upptas i förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Detta innebär riktad kommunikation till vårdnadshavarna och familjerna om till exempel ansökan till förskoleundervisning och anmälan till skola samt samarbete med bland annat tillhandahållarna av invandrartjänster, social- och ungdomsverksheten och anordnarna av småbarnspedagogik. Undervisningen ska ordnas enligt lagen om grundläggande utbildning och grunderna för läroplanerna.

Kommunerna bör planera hur de ska nå ut till ukrainska elevers vårdnadshavare och på vilket sätt de informerar målgruppen om utbildningstjänsterna i kommunerna och om läroplikten. Vårdnadshavarna ska också informeras om sina skyldigheter enligt läropliktslagen.

Barn som får tillfälligt skydd men saknar hemkommun och är bosatta i kommunen har rätt att delta i förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt i förberedande undervisning för dessa. Skolan och skolgemenskapen stöder barnets välbefinnande och trygga vardag.

Förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen samt den förberedande undervisningen ska under alla omständigheter ordnas i enlighet med lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

Finansiering av småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning

Kommunen tilldelas statsandel för kommunal basservice för ordnande av pedagogiska tjänster och utbildningstjänster för barn med hemkommun. Utbetalningen sker i efterhand. Statsandelen för basservice grundar sig på kommunens invånarantal som finansministeriet granskar årligen per den 31 december. Det innebär att för barn i småbarnspedagogikåldern imed hemkommun under 2023 utbetalas statsandel för basservice från och med den 1 januari 2025. För barn i förskole- och grundskoleåldern betalar staten hemkommunsersättning även för elever som saknar hemkommun; när dessa elever fått en hemkommun omfattas även de av den invånarbaserade statsandelen enligt ovan.

Ordnande av förberedande undervisning finansieras till fullt belopp och retroaktivt till kommunerna på basis av antalet närvaromånader i den förberedande undervisningen.

Undervisnings- och utbildningsanordnarnas och boendekommunens handlednings- och tillsynsansvar för läropliktiga

Grundskolor, gymnasier, yrkesläroanstalter och andra som ordnar läropliktsutbildning samt kommunerna är skyldiga att handleda och övervaka fullgörandet av läroplikten. På detta sätt kan man säkerställa att den studerande får tillräckligt med stöd och handledning under hela studietiden.

Enligt 11 § i läropliktslagen har anordnaren av grundläggande utbildning till uppgift att handleda och övervaka att en läropliktig elev söker till utbildning efter den grundläggande utbildningen. Anordnaren av utbildning omfattas av motsvarande skyldighet att handleda och övervaka en läropliktig elev inom utbildning som handleder för examensutbildning eller inom utbildning för läropliktiga vid en folkhögskola. När eleven inleder studier på andra stadiet övergår ansvaret för att handleda, stödja och övervaka eleven enligt 12 § i läropliktslagen till utbildningsanordnaren, exempelvis anordnaren av gymnasieutbildning eller yrkesutbildning.

Enligt 14 § i läropliktslagen ska den läropliktiges boendekommun handleda och övervaka fullgörandet av läroplikten, om det inte har bestämts att handledningen och tillsynen ska skötas av någon annan. Om en ung person i läropliktsåldern flyttar från utlandet till kommunen ankommer det på boendekommunen att säkerställa att den läropliktige inflyttaren söker till utbildning och börjar fullgöra sin läroplikt.

Mer information om Undervisnings- och utbildningsanordnarnas och boendekommunens handlednings- och tillsynsansvar finns på undervisnings- och kulturministeriets webbsida <https://okm.fi/sv/fragor-och-svar-om-laroplikten>

Gymnasium, yrkesutbildning, HUX och annan utbildning på andra stadiet

Utbildning på andra stadiet bidrar till den ungas välbefinnande och etableringen av en trygg vardag.

Gymnasieutbildning och yrkesutbildning omfattas av rätten att fritt söka till en studieplats. Personer som får tillfälligt skydd och saknar hemkommun kan söka till utbildning på samma villkor som finska medborgare. En ung person som får tillfälligt skydd kan också, beroende på sina mål och utbildningsanordnarens utbud, söka till utbildning som handleder för examensutbildning (HUX).

När personer i läropliktsåldern som får en hemkommun på det sätt som avses i lagen om hemkommun omfattas de av läroplikten och av bestämmelserna i läropliktslagen.

Kommunerna bör planera hur de ska nå ut till ukrainska studerandes vårdnadshavare och på vilket sätt de informerar målgruppen om utbildningstjänsterna och om läroplikten. Vårdnadshavarna ska också informeras om sina skyldigheter enligt läropliktslagen.

Läropliktigas skyldighet att söka till utbildning efter den grundläggande utbildningen

Före utgången av den sista årskursen inom den grundläggande utbildningen ska den läropliktige söka till yrkesutbildning (yrkesinriktad grundexamen eller yrkesexamen), gymnasieutbildning, utbildning som handleder för examensutbildning (HUX) eller annan utbildning som omfattas av läroplikten, som folkhögskolornas utbildningar för läropliktiga eller utbildning på främmande språk.

Läropliktiga som har fullgjort lärokursen i den grundläggande utbildningen men som saknar tillräckliga kunskaper i finska eller svenska för att slutföra utbildningen efter den grundläggande utbildningen ska styras till den grundläggande utbildningen för vuxna, HUX eller utbildning vid en folkhögskola som överensstämmer med grunderna för läroplanen för integrationsutbildningen av vuxna invandrare eller Utbildningsstyrelsens rekommendation till läroplan för utbildning för invandrare.

Ansökan till utbildning efter den grundläggande utbildningen sker genom riksomfattande ansökningsförfarande eller andra processer, till exempel genom ansökan direkt till utbildningsanordnaren via kontinuerliga ansökan. Unga som slutför den grundläggande utbildningen deltar primärt i den gemensamma ansökan som ordnas årligen i februari–mars.

Kommunernas och undervisnings- och utbildningsanordnarna uppmanas överväga riktade åtgärder för studiehandledning för unga som flytt Ukraina samt för att nå ut till ungdomarna. Vårdnadshavarna ska också informeras om skyldigheten att söka till utbildning.

Studier i finska eller svenska vid läroanstalter inom fritt bildningsarbete

Undervisning- och kulturministeriet uppmanar kommunerna att främja större utnyttjande av möjligheten att ordna avgiftsfri undervisning i finska eller svenska vid läroanstalter inom fritt bildningsarbete, med andra ord vid medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet eller studiecentraler. Utbildningen är avgiftsfri för deltagare som har en integrationsplan.

Huvudmannen för läroanstalten får statsandelsfinansiering för hundra procent av utbildningen, om utbildningen har godkänts i den studerandes integrationsplan. Integrationsplaner kan upprättas av kommunerna eller arbets- och näringsbyråerna. Frivilliga integrationsfrämjande språkstudier inom det fria bildningsarbetet kan stödjas med arbetslöshetsförmån, om personen är en arbetslös arbetsökande och har beviljats hemkommun i Finland.

Om en person saknar en integrationsplan är undervisning i finska eller svenska inom det fria bildningsarbetet i princip avgiftsbelagd. Om personen har beviljats hemkommun i Finland, kan medborgarinstituten, folkhögskolorna och studiecentralerna använda de studiesedelsunderstöd som beviljas av Utbildningsstyrelsen för att sänka eller slopa studerandeavgifterna.

16–18-åringars möjligheter att förbättra sina kunskaper i finska eller svenska

Unga i åldern 16–18 år som får tillfälligt skydd och som inte har en hemkommun i Finland kan stärka sina kunskaper i finska/svenska i integrationsfrämjande språkutbildning vid medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet eller studiecentraler. Om den studerande får en integrationsplan i vilken utbildningen godkänns, är utbildningen avgiftsfri för den studerande och läroanstaltens huvudman får en statsandelsfinansiering på hundra procent för utbildningen.

En läropliktig ung person som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller avlagt motsvarande studier men som saknar tillräckliga kunskaper i finska eller svenska för att genomföra utbildningen efter den grundläggande utbildningen, kan fullgöra läroplikten inom den grundläggande utbildningen för vuxna.

Ett alternativ är att delta i sådan utbildning vid en folkhögskola där man följer grunderna för läroplanen för integrationsutbildningen av vuxna invandrare eller rekommendationen till läroplan för utbildning för invandrare som utarbetats av Utbildningsstyrelsen.

Läropliktiga unga kan också stärka sina kunskaper i studie-/examensspråket inom utbildning som handleder för examensutbildning (HUX). I HUX-utbildningen antas den studerande ha tillräckliga grundläggande språkkunskaper, men i den studerandes personliga studieplan kan man särskilt i början av utbildningen betona studier som utvecklar kunskaperna i studiespråket.

Mer information om webben

Det här brevet är inte heltäckande i fråga om den lagstiftning som ska tillämpas, men vi hoppas att det är till hjälp inför de nya omständigheterna.

Mer information och svar på vanliga frågor finns på undervisnings- och kulturministeriets webbsidor på

<https://okm.fi/sv/sv/ukraina>

<https://okm.fi/sv/fragor-och-svar-om-laroplikten>

Utbildningsstyrelsen tillhandahåller stödmaterial på

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/smabarnspedagogik-och-forskoleundervisning-barn-som-flytt-fran-ukraina>

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/stod-larandet-i-den-grundlaggande-utbildningen-barn-och-unga-som-flytt-fran-ukraina>

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/elevvarden-ar-skolans-arbete-att-framja-valbefinnandet-och-stoder-varje-elev>

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/studiemojligheter-och-stod-studier-inom-gymnasieutbildning-unga-som-flytt-fran-ukraina>

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/studiemojligheter-och-stod-studier-inom-yrkesutbildning-personer-som-flytt-fran-ukraina>

<https://www.oph.fi/sv/vanliga-fragor/till-vilka-utbildningar-kan-16-18-ariga-ukrainska-studerande-som-genomgatt>

Utbildningsstyrelsen tillhandahåller följande faktpaket om utbildningen och examina i Ukraina:

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/smabarnspedagogiken-i-ukraina>

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/oversikt-av-det-ukrainska-skolsystemet>

<https://www.oph.fi/sv/utveckling/yrkesutbildningen-i-ukraina>